

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

18 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorczyk (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 czerwca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej P. M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 31 stycznia 2022 r., I AGa 215/21,

w sprawie z powództwa T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko P. M.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania
i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Grzegorz Misiurek Paweł Grzegorczyk Agnieszka Piotrowska

[r.g.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zasądził od pozwanego P.M. na rzecz powoda T. sp. z o.o. z siedzibą w K. (dalej spółka T.) kwotę 98 290,17 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 97 620,06 zł od 25 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 670,11 zł od 12 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty.

Sąd ustalił, że powodowa spółka T. prowadzi działalność m.in. w zakresie sprzedaży energii elektrycznej, natomiast pozwany prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo O.

W dniu 4 listopada 2010 r. pozwany, jako przedsiębiorca, zawarł, bliżej opisaną w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego, umowę sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług dystrybucji z E. sp. z o. o. z siedzibą w W., która oświadczyła, że jako Operator Systemu Dystrybucyjnego (OSD) zawrze w imieniu i na rzecz klienta umowę sprzedaży energii elektrycznej ze sprzedawcą energii innym niż wybrany przez pozwanego, jako odbiorcę, na wypadek zaprzestania dostarczania energii elektrycznej przez tego wybranego przez pozwanego sprzedawcę. E. sp. z o. o. z siedzibą w W. została następnie przejęta przez pozwaną spółkę T., która stała się stroną tej umowy.

W dniu 20 listopada 2014 r. pozwany zawarł z Elektrociepłownią A. sp. z o.o. z siedzibą w A. (dalej (Elektrociepłownia A.) umowę sprzedaży energii elektrycznej. W załącznikach do umowy wskazane zostały dwa punkty poboru energii elektrycznej w miejscowości K. oraz jeden punkt poboru w W.. Pozwany ustanowił Elektrociepłownię A. swoim pełnomocnikiem, upoważniając ją do samodzielnego podejmowania bliżej opisanych czynności; na jego podstawie Elektrociepłownia A. wyraziła w imieniu pozwanego jako odbiorcy, zgodę na zawarcie z T.1 S.A. (dalej spółka T.1) jako OSD umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej dla wymienionych wyżej punktów poboru. Umowa ta została zawarta 27 listopada 2014 r. Jej przedmiotem było świadczenie usługi dystrybucji energii elektrycznej obejmującej korzystanie przez odbiorcę z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Pozwany jako odbiorca oświadczył, że upoważnia OSD do zawarcia w imieniu i na rzecz odbiorcy umowy rezerwowej sprzedaży energii elektrycznej ze sprzedawcą rezerwowym T. sp. z o.o., który będzie pełnił rolę

sprzedawcy w przypadku niepodjęcia lub zaprzestania sprzedaży energii elektrycznej przez dotychczasowego, wybranego przez pozwanego jako odbiorcę, sprzedawcę. Odbiorca upoważnił OSD do ustanowienia dalszych pełnomocnictw w celu zawarcia tej umowy.

W piśmie z 26 czerwca 2018 r. Elektrociepłownia A. przedstawiła pozwanemu nową ofertę ceny sprzedaży energii elektrycznej w kwocie 270 zł za MWh, która miała obowiązywać od 1 lipca 2018 r. do 30 września 2018 r., przy czym zastrzegła, że niewyrażenie przez pozwanego zgody na tę nową stawkę i odmowa podpisania stosownego aneksu do istniejącej umowy, spowoduje rozwiązanie tej umowy. Kolejnym pismem z 27 czerwca 2018 r. Elektrociepłownia A. wypowiedziała pozwanemu umowę sprzedaży energii elektrycznej ze skutkiem na dzień 31 lipca 2018 r. W aneksie z 1 lipca 2018 r. do umowy sprzedaży energii elektrycznej pozwany i Elektrociepłownia A. ustalili cenę netto energii elektrycznej w okresie od 7 lipca 2018 r. do 30 września 2018 r. na kwotę 258 zł/MWh. Pozwany w piśmie z 2 lipca 2018 r. poinformował Elektrociepłownię A., że w jego ocenie wypowiedzenie umowy pismem z 27 czerwca 2018 r. jest bezskuteczne. Pismem z 10 września 2018 r. Elektrociepłownia A. Sp. z o.o. z siedzibą w A. poinformowała pozwanego, że od 9 września 2019 r. zaprzestaje działalności, a dostawcą energii elektrycznej do punktów poboru będzie sprzedawca rezerwowy.

W dniu 12 września 2018 r. pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika (pełnomocnika spółki T.1) Z.D. oraz pozwana spółka T., reprezentowana przez J.S., zawarli umowę rezerwowej sprzedaży energii elektrycznej do opisanych wyżej punktów poboru, o czym pozwany został poinformowany pismami z 18 września 2018 r. W pismach tych spółka T.1 podniosła, że wybrany przez pozwanego sprzedawca energii elektrycznej czyli Elektrociepłownia A., zaprzestał realizacji zawartych umów sprzedaży, wobec czego, w celu zapewnienia możliwości dalszego korzystania przez pozwanego z energii elektrycznej we wskazanych punktach poboru w K. i w W., spółka T.1 zawarła z dniem obowiązywania od 9 września 2018 r., rezerwową umowę sprzedaży energii elektrycznej ze sprzedawcą rezerwowym T. Sp. z o.o. z siedzibą w K..

Sąd Okręgowy ustalił, że zgodnie z taryfami dla energii elektrycznej sprzedaży rezerwowej powodowej spółki T., zatwierdzonymi bliżej opisanymi uchwałami, cena dla grupy taryfowej G wynosiła od 1 września 2012 r. kwotę 370,50 zł/MWh, od 1 października 2016 r., kwotę 398,30 zł/MWh, zaś od 1 września 2018 r., na podstawie uchwały z nr [...] z 10 lipca 2018 r., kwotę 663,90 zł/MWh.

W dniu 4 października 2018 r. strona powodowa wystawiła pozwanemu fakturę VAT nr [...] za dostarczoną energię elektryczną za okres od 9 września 2018 r. do 30 września 2018 r. na kwotę brutto 50 702,13 zł z terminem płatności do 18 października 2018 r. Pozwany zapłacił 8 października 2018 r. na rzecz powoda kwotę 25 572,00 zł z tytułu zabezpieczenia umowy sprzedaży rezerwowej. W dniu 20 listopada 2018 r. strona powodowa wystawiła pozwanemu fakturę VAT nr [...] za rozliczenie sprzedaży za okres od 9 września 2018 r. do 24 października 2018 r. na kwotę brutto 1.809,37 zł, zaś w dniu 7 listopada 2018 r. fakturę VAT nr [...] za dostarczoną energię elektryczną za okres od 1 października 2018 r. do 24 października 2018 r. na kwotę brutto 99 368,07 zł z terminem płatności do 21 listopada 2018 r. W dniu 23 stycznia 2019 r. pozwany dokonał wpłaty na rzecz strony powodowej w kwocie 28 687,50 zł z tytułu częściowej zapłaty opisanych faktur. W piśmie z 22 stycznia 2019 r. pozwany przedstawił stronie powodowej własne obliczenia wartości dostarczonej mu energii elektrycznej przy zastosowaniu rynkowych stawek (cen) energii elektrycznej. W dniu 29 stycznia 2019 r. strona powodowa wystawiła pozwanemu notę odsetkową nr [...] na kwotę 670,11 zł z terminem płatności 12 lutego 2019 r. Pismem z dnia 25 lutego 2019 r. strona powodowa skierowała do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 98 290,17 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma. W związku z nieuiszczeniem tych kwot przez pozwanego, wniosła przedmiotowy pozew o zapłatę.

Opierając się na tych ustaleniach faktycznych, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo zasługuje na uwzględnienie, albowiem pozwany na podstawie ważnej i skutecznie zawartej w jego imieniu z powodową spółką T. umowy sprzedaży rezerwowej pobrał energię elektryczną o wartości wskazanej w fakturach, które uregulował jedynie w części. Pozwany nie kwestionował ilości otrzymanej energii elektrycznej, zaś powód jako sprzedawca rezerwy mógł

dowolnie kształtować swoją ofertę, w tym cenę energii, która w systemie sprzedaży rezerwowej energii może być wyższa niż średnie ceny rynkowe, albowiem sprzedawca rezerwowy musi zapewnić ciągłość dostaw energii.

W apelacji wniesionej od tego wyroku, pozwany zarzucił naruszenie art. 3 pkt 6b i art. 5aa ustawy z 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (aktualny tekst jedn. Dz.U. z 2024r., poz.266- dalej: „prawo energetyczne”) przez ich niewłaściwe zastosowanie do oceny spornych umów, przepisy te weszły bowiem w życie po dacie umów, naruszenie art. 65 k.c. w zw. z pkt. 4 pełnomocnictwa udzielonego przez pozwanego na rzecz Elektrociepłowni A. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że możliwe było zawarcie umowy dystrybucji ze wskazaniem powódki jako sprzedawcy rezerwowego, naruszenie art. 103 k.c. i 104 k.c., naruszenie art. 353¹ k.c. w związku z art. 15 ust. 6 i 7 oraz art. 25 ust. 5 Dyrektywy 2009/72/WE z 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz. U. UE.L 2009/211/55) przez niezastosowanie jej przepisów do oceny zgłoszonego zarzutu naruszenia zasady swobody kontraktowej oraz zasad współżycia społecznego a także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.

Wyrokiem z 31 stycznia 2022 r., Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację pozwanego, dzieląc ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu pierwszej instancji.

W skardze kasacyjnej od tego orzeczenia pozwany zarzucił naruszenie art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c. w zw. z § 3 ust. 3 umów sprzedaży energii rezerwowej oraz § 4 lit c umowy dystrybucji z 27 listopada 2014 r. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także naruszenie art. 380 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Formułując te podstawy kasacyjne, pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego zasługuje na uwzględnienie z przyczyn procesowych, polegających na mankamentach uzasadnienia zaskarżonego wyroku,

które jest na tyle lakoniczne, że nie pozwala na odniesienie się przez Sąd Najwyższy do podniesionych przez pozwanego kasacyjnych zarzutów naruszenia prawa materialnego. Akceptacja przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji opiera się w zasadzie na konstatacji, że umowa sprzedaży rezerwowej została skutecznie zawarta przez pełnomocnika działającego w imieniu i na rachunek pozwanego jako odbiorcy końcowego, powód dostarczył na jej podstawie i w jej wykonaniu określoną w fakturach ilość energii elektrycznej, za którą pozwany powinien zapłacić, skoro ją wykorzystał.

W świetle wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), jest niewątpliwe, że strony łączyła umowa sprzedaży rezerwowej energii elektrycznej z 12 września 2018 r., zawarta pod rządami prawa energetycznego według jego treści przed zmianami wprowadzonymi przepisami ustawy z 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz.2348, dalej, ustawa zmieniająca z 2018 r.). Trzeba jednak podnieść, że prawo energetyczne według stanu na dzień zawarcia przedmiotowej umowy nie definiowało bezpośrednio pojęć „sprzedaży rezerwowej” i „sprzedawcy rezerwowego”. W nauce prawa wskazywano, że jest nim podmiot, będący dla odbiorcy sprzedawcą energii elektrycznej w przypadku utraty dotychczasowego sprzedawcy energii. Ówczesne prawo energetyczne przewidywało w art. 5 ust. 2a pkt 1 lit. a i b, że umowa o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej, której stroną jest użytkownik systemu niebędący podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe, powinna zawierać także, w przypadku gdy użytkownikiem systemu jest: 1) odbiorca-oznaczenie: a) wybranego przez odbiorcę sprzedawcy, z którym ma zawartą umowę sprzedaży energii elektrycznej, oraz zasady zmiany tego sprzedawcy; wybrany sprzedawca musi mieć zawartą umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej z operatorem systemu dystrybucyjnego, do którego sieci odbiorca ten jest przyłączony, b) podmiotu będącego dla odbiorcy sprzedawcą i zgodę tego odbiorcy na zawarcie przez operatora systemu dystrybucyjnego umowy sprzedaży energii elektrycznej z tym sprzedawcą, na jego rzecz i w jego imieniu, w przypadku zaprzestania dostarczania tej energii przez wybranego przez odbiorcę sprzedawcę.

Ustawa zmieniająca z 2018 r. dodała, z dniem 18 grudnia 2018 r., art. 3 pkt 6b w brzmieniu: „sprzedaż rezerwowa - sprzedaż paliw gazowych lub energii elektrycznej odbiorcy końcowemu przyłączonemu do sieci dystrybucyjnej lub do sieci przesyłowej gazowej dokonywana przez sprzedawcę rezerwowego w przypadku zaprzestania sprzedaży paliw gazowych lub energii elektrycznej przez dotychczasowego sprzedawcę, realizowana na podstawie umowy sprzedaży lub umowy kompleksowej, o której mowa w art. 5 ust. 3, zwanej dalej "umową kompleksową".

Zasadniczym zagadnieniem spornym była w tej sprawie kwestia granic swobody kształtowania, przez jedną ze stron umowy czyli powoda, ceny energii elektrycznej w systemie sprzedaży rezerwowej w kontekście reguł wynikających z art. 353¹ k.c. Tę zasadniczą dla sprawy kwestię prawną, będącą przedmiotem obszernie uzasadnionych zarzutów apelacyjnych, Sąd Apelacyjny skwitował w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jednym zdaniem stwierdzając, że cyt.: „umowa została zawarta w granicach art. 353¹ k.c. i jest ważna, nie ma więc możliwości ingerowania w jej treść”, co jest dalece niewystarczające, jeśli zważyć na złożoność problematyki, ale i jej znaczenie dla obrotu prawnego.

W postępowaniu przed Sądami *meriti* nie zostały, mimo zarzutów pozwanego w tym zakresie, ustalone i wyjaśnione kwestie dotyczące mechanizmu, sposobu i kryteriów ustalania przez powoda cen energii elektrycznej w systemie sprzedaży rezerwowej, a także czynniki warunkujące ich określenie przez powoda na kwotę 370,50 zł/MWh (od 1 września 2012 r.) i na kwotę 398,30 zł/MWh (od 1 października 2016 r.). Nie zostały także ustalone i wyjaśnione przyczyny znaczącej podwyżki ceny sprzedaży energii rezerwowej z kwoty 398,30 zł/MWh obowiązującej w okresie od 1 października 2016 r. do kwoty 663,90 zł/MWh obowiązującej od 1 września 2018 r. w kontekście podnoszonych przez pozwanego zarzutów dotyczących wykorzystania powstałej w 2008 roku sytuacji na rynku produkcji i sprzedaży energii elektrycznej w Polsce związanej z zaniechaniem dostarczania energii odbiorcom, będącym przedsiębiorcami, przez niektórych sprzedawców takich jak Elektrociepłownia A. w rozpoznawanej sprawie.

Nie doszło zatem do wszechstronnej oceny przez Sąd Apelacyjny, w wyniku merytorycznego rozpoznania sprawy od początku, w ramach kompetencji orzeczniczych Sądu drugiej instancji, po pierwsze kwestii dopuszczalności i możliwości kontrolowania przez sąd powszechny treści umów sprzedaży rezerwowej energii elektrycznej pod kątem ich zgodności z art.353¹ k.c. w postępowaniu cywilnym o zapłatę należności za pobraną przez odbiorcę końcowego energię elektryczną, po drugie zaś kwestii, czy przedmiotowa umowa sprzedaży rezerwowej energii elektrycznej stanowiąca podstawę roszczenia powoda o zapłatę, mieściła się w granicach swobody umów wynikających z art. 353¹ k.c. w silnie akcentowanym przez powoda kontekście jej zgodności z zasadami współżycia społecznego oraz istoty stosunku prawnego sprzedaży. Należy przy tym podnieść, że w istocie dopiero na etapie postępowania kasacyjnego, powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego i zwłaszcza w piśmie procesowym z 25 marca 2024 r. przedstawił szerszą argumentację dotyczącą funkcjonowania rynku energii elektrycznej, w tym zasad określania taryf cen energii, procedury ich ustalania oraz czynników wpływających na kształtowanie się cen energii elektrycznej w systemie sprzedaży rezerwowej, co powinno było nastąpić na etapie merytorycznego rozpoznania powództwa.

W tym stanie rzeczy wobec niedostatku ustaleń faktycznych oraz istotnych ocen prawnych Sądu Apelacyjnego, orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

Grzegorz Misiurek

Paweł Grzegorzczak

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[a.ł.]